

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060204

DOM
2017-10-12
Stockholm

Mål nr
M 8159-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-09-05 i mål nr M 1162-15, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Jönköpings län
551 86 Jönköping

Motpart

1. Holst Åkeri AB

Ombud: S.K.

2. Länsstyrelsen i Östergötlands län
581 86 Linköping

SAKEN

Ansökan om tillstånd till täktverksamhet på fastigheten X i Jönköpings kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1364921

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–15:00

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Jönköpings län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och avslår Holst Åkeri AB:s ansökan om tillstånd.

Holst Åkeri AB (bolaget) har motsatt sig överklagandet.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har tillstyrkt bifall till överklagandet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Jönköpings län har utvecklat sin talan i Mark- och miljööverdomstolen och anfört sammanfattningsvis följande:

Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:17) om Natura 2000 till 7 kap. miljöbalken samt till förordningen (1998:1252) om områdesskydd m.m. bör det med verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område avses varje aktivitet, tillfällig eller långvarig, i eller utanför området, som medför risk för en negativ påverkan av betydelse för naturmiljön i Natura 2000-området. Det räcker således att konstatera att det finns en risk för en betydande påverkan för att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken inte ska kunna ges. Störningen på arter bör ställas i relation till artens population och dess utveckling i området snarare än effekterna på ett enskilt par eller en enskild individ. Bevarandesyftet för området bör ligga till grund för den prövningen. En bedömning av hur artens gynnsamma bevarandestatus kan påverkas av verksamheten eller åtgärden bör göras.

Lokaliseringen av den planerade bergtäkten intill Natura 2000-området Dumme mosse är olämplig. Det planerade täktområdet innebär en bullerpåverkan som kan innebära risk för bevarandet av de skyddsvärda fågelarterna inom Natura 2000-området. Mark- och miljödomstolens dom är inte förenlig med försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § miljöbalken, inte heller med lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 § miljöbalken och bör därför upphävas.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har anfört att de delar Länsstyrelsens i Jönköpings län synpunkter på meddelad dom.

Bolaget har vidhållit sin talan i mark- och miljödomstolen samt därutöver anfört i huvudsak följande: Bolaget anser med hänvisning till vad utredningen har visat i målet att verksamheten inte på ett betydande sätt kommer att påverka miljön i ett Natura 2000-område. Verksamheten kan inte på ett betydande sätt försvåra bevarandet av arterna (fåglarna) i Natura 2000-området Dumme mosse. Bullerberäkningen visar med god marginal de högsta teoretiska bulleremissionerna som verksamheten kan generera.

Parterna har åberopat viss skriftlig bevisning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område (7 kap. 28 a § miljöbalken). I samband med tillståndsprövningen ska också nödvändiga villkor beslutas. Gällande sådana tillstånd är det som huvudregel länsstyrelsen som ska pröva tillståndsfrågan separat (7 kap. 29 b § första stycket miljöbalken). Om en verksamhet omfattas av tillståndspflicht enligt bl.a. 9 kap. miljöbalken ska dock de båda prövningarna ske gemensamt (7 kap. 29 b § andra stycket). Det kan vidare anmärkas att Högsta domstolen i ett avgörande (NJA 2013 s. 613) har betonat att en tillståndsprövning av en verksamhet ska omfatta alla de effekter som den sökta verksamheten kan få på ett Natura 2000-område. Detta innebär enligt avgörandet att en samlad bedömning ska göras i något skede av prövningen, och att denna bedömning ska vara fullständig, exakt och slutlig. Dessutom kan tilläggas att som grundprincip vid all tillståndsprövning gäller att prövningen måste täcka alla centrala frågor så att det finns förutsättningar att föreskriva de villkor som är relevanta från miljösynpunkt (se bl.a. MÖD 2006:57, 2007:50 och 2010:9).

I detta mål har inledningsvis en gemensam prövning skett av verksamheten hos miljöprövningsdelegationen. Mark- och miljödomstolen har sedan delat upp prövningen genom att endast pröva frågan om tillstånd enligt Natura 2000-bestämmelserna och då begränsat prövningen till det buller som verksamheten bedöms

generera. Prövningen i övrigt har med stöd av instansordningsprincipen återförvisats till miljöprövningsdelegationen.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att oavsett om tillståndsplikten följer av 7 kap. 28 a § eller av 9 kap. 6 § miljöbalken, ska i materiellt hänseende de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken tillämpas. Vid prövningen av nya verksamheter är lokaliseringsbedömningen av särskilt intresse. I den överklagade domen redovisas vare sig någon lokaliseringsutredning eller behovsutredning, och det har heller inte föreskrivits några villkor. Prövningen är därmed ofullständig. Det är olämpligt att dela upp prövningen på det sätt som mark- och miljödomstolen gjort, och instansordningsprincipen har inte sådan tyngd att den ger anledning att göra en annan bedömning.

Bolagets ansökan om att få bedriva en verksamhet som kan påverka Natura 2000-området ska alltså i stället bedömas vid en samlad prövning. Prövningen bör omfatta också frågan om verksamheten överensstämmer med övriga bestämmelser i miljöbalken eftersom ansökan även omfattar detta. Mark- och miljödomstolens prövning får anses innehålla ett sådant fel att det finns skäl att undanröja domen. Prövningen bör ske vid mark- och miljödomstolen. Domen bör därför undanröjas och målet återförvisas dit.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Anna Tiberg, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården, hovrättsrådet Johan Svensson, referent, samt tf. hovrättsassessorn Josefin Holmgren.

Föredraganden har varit Aurora Svallbring.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-09-05
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1162-15

KLAGANDE
Holst Åkeri AB

Ombud: S.K.

MOTPART

1. Länsstyrelsen i Jönköpings län
551 86 Jönköping

2. Länsstyrelsen Östergötland
581 86 Linköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Östergötland, Miljöprövningsdelegationens beslut den 16 februari 2015 i ärende nr 551-5739-14, se bilaga 1

SAKEN

Ansökan om tillstånd till täktverksamhet på fastigheten X i Jönköpings kommun

DOMSLUT

Med delvis bifall till överklagandet lämnar mark- och miljödomstolen klaganden tillstånd till den i ansökan beskrivna verksamheten enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Mark- och miljödomstolen avslår begäran om inhämtande av yttrande från Konkursverket och om syn på stället.

Mark- och miljödomstolen återförvisar ärendet till miljöprövningsdelegationen för prövning av ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken.

Dok.Id 342017

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Ansökan om tillstånd till täkt ingavs ursprungligen 2009 och ansökan om tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) ingavs 2011. Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Östergötlands län (miljöprövningsdelegationen, MPD) avsåg ansökan den 19 mars 2013. Efter överklagande av bolaget återförvisade mark- och miljödomstolen ärendet genom dom den 23 maj 2014, på grund av handläggningsfel i samband med länsstyrelsens undersökning på platsen.

Miljöprövningsdelegationen beslutade den 16 februari 2015 att avslå ansökan från Holst Åkeri AB:s (bolaget) om såväl tillstånd enligt 9 kap miljöbalken för täktverksamhet på fastigheten X i Jönköpings kommun som ansökan om tillstånd enligt 7 kap 28a § miljöbalken. Miljöprövningsdelegationen avsåg även bolagets ansökan om sammanträde och besiktning på platsen, men godkände miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Bolaget har nu överklagat miljöprövningsdelegationens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen, med ändring av miljöprövningsdelegationens beslut ska meddela tillstånd till täkt inom fastigheten X i Jönköpings kommun, i enlighet med bolagets ansökan om tillstånd enligt 9 kap samt tillstånd enligt 28 kap 7 a § miljöbalken.

Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen om den finner det nödvändigt ska inhämta yttrande från konkurrensverket.

Bolaget yrkar att mark- och miljödomstolen ska företa syn på platsen om inte domstolen finner det uppenbart obehövligt i det fall att bolagets överklagan och yrkanden i huvudsak kan bifallas.

Till stöd för sina yrkanden anför bolaget i huvudsak följande.

Bolaget delar inte miljöprövningsdelegationens bedömning att verksamheten kan komma att generera bullerstörningar som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av arterna i Natura 2000-området Dumme mosse eller att det föreligger starka motstående allmänna intressen. Bolaget anser vidare att det aktuella området är särskilt lämpligt för ändamålet.

Bullerpåverkan, eventuella konsekvenser samt skyddsåtgärder och försiktighetsmått

I miljöprövningsdelegationens bedömning anges att ”verksamhetens största miljöpåverkan utgörs av buller. Ljudnivåerna vid full verksamhet (teoretiskt driftsfall) i tåkten förväntas uppgå till 50 dBA inom den västligaste delen av Dumme mosse området” och ”även om föreslagna försiktighetsåtgärder vidtas, kommer verksamheten att bedrivas intensivt i området och förorsaka bullernivåer som uppgår till 45 dBA under del av arbetstiden”.

Bolaget anser inte att den bedömningen är korrekt, och har med hänvisning till miljöprövningsdelegationens beslut den 27 september 2013 låtit upprätta en mer detaljerad bullerutredning och förtydligande av skyddsåtgärder jämfört med den bullerutredning som utfördes 2009, vilken bifogats till överklagandet. Utredningen visar bland annat vilken bullerpåverkan som drabbar Dumme mosse från trafiken på riksväg 40. Bolaget hänvisar även till den sammanställning av hur bullret från verksamheten förhåller sig till bullersituationen i hela Dumme mosseområdet, vilken även den bifogats till överklagandet. Bolaget hänvisar också till en mätning av buller från riksväg 40, vilken också bifogats till överklagandet.

Ovan nämnda utredningar fanns inför miljöprövningsdelegationens beslut den 16 februari 2015, men vid beslutet togs ingen hänsyn till de framkomna sakomständigheterna. Av ovan nämnda bullerutredning framgår att justeringar har gjorts av den utrustning som är tänkt att användas. Bolaget har exempelvis föreslagit att en bullerdämpad borrhög ska användas, och brytningen har anpassats så att en högre brytfront blir kvar i norr och avbaningsmassor utnyttjas bättre som bullervallar.

Sammantaget visar bullerutredningen att dessa skyddsåtgärder är mycket effektiva. Vid ett värsta fall med all utrustning igång och medvindsförhållanden genererar

verksamheten mindre än 40 dBA eller ca 37-38 dBA vid gränsen till Natura 2000-området, och då har uppväxande skog inte tagits med i beräkningen. Observera också att bullerberäkningen är utförd i slutet av verksamhetens tillståndperiod när bullerpåverkan från verksamheten är som störst. Buller från driftsfall innan slutskedet av verksamheten är ännu lägre.

Det buller som verksamheten ger upphov till är helt försumbart och kommer inte att kunna särskiljas från det som genereras från trafiken utmed riksväg 40. Enskilt buller från verksamheten kan svårligen urskiljas av människor, och ännu mindre av fåglar. För att kunna kontrollera buller från verksamheten när den är igång bör således närfältsmätningar med tillhörande beräkningar vara lämplig metod.

Miljöprövningsdelegationen har den 2 maj 2012 meddelat tillstånd till en bergtäkt på ungefär samma avstånd från Dumme mosse som bolagets bergtäkt, vilket följer av det länsstyrelsebeslut (dnr 551-3401-2011) som bifogats till överklagandet. För denna verksamhet har följande begränsningsvärden för bullerpåverkan på Dumme mosse meddelats (utöver begränsningsvärden vid bostäder).

Buller från verksamheten ska begränsas så att det vi Dumme mosse naturreservat inte överstiger följande ljudnivåer

	<i>Ekvivalent</i>	<i>Momentan</i>
<i>Måndag-fredag kl. 07-18</i>	<i>40 dBA</i>	
<i>Lördag, söndag och helgdag kl.07-18</i>	<i>35 dBA</i>	
<i>Kvällstid kl. 18-22</i>	<i>V</i>	
<i>Nattetid kl 22-07</i>	<i>35 dBA</i>	<i>50 dBA</i>

Bolaget kan genom den åberopade bullerutredningen visa att nu aktuell verksamhet klarar de begränsningsvärden som påförts refererad täktverksamhet ovan. Bolaget anser att samma begränsningsvärden kan gälla för nu aktuell verksamhet. I praktiken kommer buller från verksamheten att vara lägre än vad bullerutredningens värsta fall visar, och sannolikt alltid understiga 35 dBA vid Dumme mosse. Bullerpåverkan från täktverksamhet är regelmässigt lägre 6-8 dBA lägre än vad en beräkning visar. Därutöver finns ett stort utrymme och möjligheter att vidta ytterligare skyddsåtgärder vid behov.

Det bör också poängteras att för beräknad ljudnivå från trafiken gäller dygnsekvivalent ljudnivå (snitt över hela dygnet) och att nivån är högre vid tider när det är mycket trafik till exempel på morgon och eftermiddag. Bullerpåverkan från trafiken är därmed högre vid när verksamheten bedrivs, vilket bolagets mätning visar. Beräkningen visar en bullerpåverkan av 40-45 dBA, medan utförd mätning vid den aktuella punkten visar en bullerpåverkan av 47 dBA, dvs i medeltal 4-5 dBA högre bullernivå från riksväg 40 i verkligheten jämfört med beräkningen.

Natura 2000 och 7 kap 28 a §

Av bestämmelserna i 7 kap 28 § miljöbalken framgår att regeringen utser Natura 2000-områden enligt fågeldirektivet (direktiv 79/409/EEG) eller art- och habitatdirektivet (92/43/EEG). Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljö i ett Natura 2000-område. Tillstånd får enligt 7 kap 28 b § miljöbalken bara lämnas om verksamheten inte kan skada de livsmiljöer i området som avses skyddas och inte medför att de arter som ska skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området.

För Dumme mosse finns en bevarandeplan som fastställts av Länsstyrelsen i Jönköpings län den 18 oktober 2005. Av planen framgår att området är antaget enligt både art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet i januari 1997. Av planen framgår vilka naturtyper (6st) och arter (1, Käppkrokmossa) som ingår i art- och habitatdirektivet samt vilka fåglar (19 st) som ingår i fågeldirektivet. Avståndet mellan Natura 2000-området och verksamheten uppgår till minst 450 meter. Verksamheten kommer inte att vare sig påverka eller riskera att påverka de föreskrivna naturtyperna eller arten Käppkrokmossa enligt habitatdirektivet.

Alla fåglar förutom brushane, uppfyller målet för antal revir som är beskrivna i handlingsplanen för Dumme mosse och de bedöms ha god bevarandestatus. För brushane bedöms bevarandestatusen vara måttlig till svag. Brushane ska utnyttja mossen som rastningslokal och på sikt återkomma häcka mossen enligt planen. Sålunda häckar brushane inte på Dumme mosse i dagsläget. Av fågelinventeringen

framgår att ingen av de fågelarter (19 st) som ingår i fågeldirektivet häckar i eller i anslutning till täktområdet. Av inventeringen framgår även följande.

Varken orre eller tjäder förekommer dock i tätare populationer i området och inte heller hittades några spelplatser för arterna. De enda spelande orrar som hördes befann sig långt norr om området ute på den stora mossen. Utöver dessa stöttes några fåglar vid besöken. Antalet påträffade spillningshögar av tjäder är mycket fåtaliga i jämförelse med inventeringar jag utfört i flera andra områden i södra Sverige. Möjligen är dessa arter redan idag mycket störda av den täta trafiken från riksvägen. Vidare bedömer jag att trana, skogssnäppa, enkelbeckasin, nattskärna och de ljugpipare, som häckar ute på den stora mossen, knappast kommer att påverkas av en exploatering.

Den ständiga bullerpåverkan som Dumme mosse utsätts för gör att området delvis förlorar sitt värde som fågelbiotop. Sökt verksamhet ändrar eller försämrar inte de rådande förhållandena och verksamheten kan därmed inte anses försvåra bevarandet av arterna i området på ett betydande sätt.

Trafik och logistik

Det finns inga boende utmed utfartsväg från tåkten. Avståndet till Jönköping är endast ca 10 km. Till skillnad från andra tåkter behöver transporter från verksamheten inte passera några tätbebyggda områden innan de når Jönköping.

Transporter på riksväg 40 kan ske via anslutning med på- och avfartsfiler som är väl anpassade för tung trafik, och där hastighetsbegränsning till 70 km/h nu råder. Antalet uttransporter och intransporter per dag beräknas till cirka 70 stycken vid maximal produktion om 250 000 ton per år. På aktuellt avsnitt av riksväg 40 där uttransport sker uppgår årsmedeldygnstrafiken av tunga fordon till 1950 (+/-10 %), enligt trafikverkets senaste mätning. Den tillkommande trafiken från tåkten utgör ca 4 % av nuvarande tung trafik inklusive både in- och uttransporter vid maximal produktion och endast 6 % av den totala trafiken på vägavsnittet. Den andel av vägtrafiken som tillkommer med anledning av verksamheten är därmed i det närmaste försumbar och inom felmarginalen för trafikräkningen.

Alternativa utfartsvägar

Bolaget har studerat alternativa utfartsvägar men de är vare sig realistiska eller genomförbara varför de inte har redovisats närmare. Bland annat så medför 2+1-väg med mitträcke att det inte går att köra ut mot Jönköping på någon annan utfart. Den

aktuella sträckan mellan Ulricehamn och Jönköping är den sista delen av riksväg 40 mellan Jönköping och Göteborg som inte har motorvägsstandard. Aktuell täkt är väl lokaliserad för materialförsörjning av en framtida ombyggnad av väg 40 samt för att förbättra logistik- och servicepunkter som den vid den nu aktuella utfartsplatsen.

Behov och val av plats

När det gäller lämpligheten av lokaliseringen av det valda bergtäktområdet noterar bolaget att området Jära är utpekad som potentiell bergtäkt i länsstyrelsens (JKP) försörjnings och hushållningsplan ”Försörjning för ballast” – meddelande 1/97. Närmaste bostadshus ligger mer än 500 meter från det planerade brytningsområdet vilket stämmer med rekommenderat skyddsavstånd till bostäder vid täktverksamheter enligt Boverkets allmänna råd, (1995:5 *Bättre plats för arbete*).

Bolaget har undersökt tre alternativa lokaliseringar, alternativ 1 (Jära), alternativ 2 (Svinhult) och alternativ 3 (Fåglaberg), och både Jära och Svinhult är upptagna i länsstyrelsens (JKP):s försörjningsplan för ballast som möjliga framtida bergtäkter.

Nu aktuell täkt är lokaliserad väster om Jönköping och utmed riksväg 40 där det för närvarande saknas bergtäkter. För att få en så bra materialförsörjning som möjligt i en stad av Jönköpings storlek är det fördelaktigt ur miljösynpunkt att täkter finns i olika vädersträck för att reducera bl.a. antalet tunga transporter genom staden. Bolaget anser inte att den täkt som fick ”förtur” i länsstyrelsens prövning ligger väster om Jönköping utan sydväst eller sydsydväst om Jönköping. Vid den framtida och förväntade stora expansionen av Jönköping med omnejd finns det ett stort behov av bra lokaliserade materialförsörjningstäkter vilket gör att det kommer att finnas ett behov av båda täkterna. Bolaget hänvisar härvid till den karta som bifogats till dess yttrande där tidigare tillståndsgiven täkt och aktuell täkt satts ut.

Materialförsörjningen i Jönköpingsregionen domineras nu av de stora byggbolagen vilket ger en oligopolliknande marknad. Om konkurrensen stärks i regionen gynnar det alla, såväl kommunen, företag och enskilda medborgare.

Vid en sammanvägning gör bolaget bedömningen att den nu aktuella täkten vid Jära är det bästa alternativet. Såväl allmänna motstående intressen som enskilda mot-

stående intressen är små eller saknas. Det är stora avstånd mellan planerat brytningsområdet och närmsta bostadsfastighet (ca 500 m) samt till Natura 2000-område (450 m). Bullernivån från den planerade verksamheten understiger väsentligt den bullernivå som i dagsläget påverkar Dumme mosse genom vägtrafikbuller från riksväg 40. Lokaliseringen vid Jära har goda anslutningsmöjligheter och transporter kan ske via riksväg 40. Lokaliseringen är lämplig med hänsyn till försörjningen av den västra till nordvästra delen av Jönköpingsregionen.

Verksamheterna är därmed förenliga med både 2 kap 6 § och 3 kap 1 § samt 1 kap 1 § miljöbalken. Verksamheten kommer inte heller att riskera att skada livsmiljöerna i Dumme mosse och medför inte att de arter som avses skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av de arter som Natura 2000-området Dumme mosse har för avsikt att skydda. Tillstånd enligt 7 kap 28 b § och 9 kap miljöbalken kan därför lämnas för verksamheten.

Länsstyrelsen Östergötland avstyrker bifall till bolagets yrkande. Till stöd för sin inställning har länsstyrelsen hänvisat till miljöprövningsdelegationens beslut den 16 februari 2015.

Länsstyrelsen i Jönköpings län yrkar att överklagandet ska lämnas utan bifall. Till stöd för sitt yrkande har den anfört i huvudsak följande.

Bolaget anger i överklagandet att lokaliseringen har mycket goda anslutningsmöjligheter och att transporter och anslutning till R 40 kan ske via på- och avfartsleder som är väl anpassade för tung trafik. Länsstyrelsen vill erinra om att Trafikverket vid yttrandet angivit att det är mycket tveksamt med en anslutning av transportväg till och från tälten till riksväg 40 och förordar alternativa transportvägar. Några sådana alternativ har inte redovisats.

Vidare anges att lokaliseringen är mycket lämplig med hänsyn till försörjning av den västra till nordvästra delen av Jönköpingsregionen som idag saknar materialförsörjning. Länsstyrelsen vill erinra om att det finns en tillståndsgiven takt väster om Jönköping vars tillstånd bolaget för övrigt bilagt sitt överklagande.

I övrigt hänvisar länsstyrelsen till motiveringen i miljöprövningsdelegationens beslut den 16 februari 2015.

DOMSKÄL

Miljöprövningsdelegationen (MPD) har baserat sitt avslag på huvudsakligen följande grunder:

- tillstånd kan inte ges på grund av störning av fåglar inom Natura 2000-område/Ramsarområde på grund av buller
- behovet av täkten är inte tillräckligt stort
- avsaknaden av alternativa utfartsvägar avseende anslutningspunkt till allmänt vägnät
- täktverksamhet är inte den lämpligaste användningen av markområdet på grund av de motstående intressena.

Bolaget har ifrågasatt alla grunderna för avslaget.

Bakgrund om områdesskydd

Frågan om störande inverkan på fåglar har varit central i prövningen, men MPD:s prövning har inte utgått från artskyddsbestämmelserna som utfärdats utifrån 8 kap. miljöbalken (M) utan från bestämmelserna i 7 kap. MB om särskilt skyddade områden (Natura 2000). Samtliga dessa bestämmelser utgår från dock EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. För prövning av påverkan Natura 2000-området gäller enligt 7:28 b § MB att skada inte får ske på de livsmiljöer som avses skyddas i området eller att de inom området skyddade arterna inte får utsättas för störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arterna. Även om dessa krav inte uppfylls så kan tillåtlighet ändå meddelas av regeringen om det skulle saknas alternativa lösningar. Länsstyrelsen har även åberopat näraliggande Ramsar-område. Domstolen bedömer att de utpekade områdena i denna del har samma geografiska utsträckning som befintligt naturreservat, och att utgången av Natura 2000-prövningen är dimensionerande även för de andra områdesskydden och områdesutpekandena. Det kortaste avståndet mellan täktområdet och dessa områden är ca 400 m. Riksintresseområde för naturvård avseende Dumme mosse är något mer vidsträckt och gränsen ligger något hundratal meter närmare täktområdet än de skyddade områdena.

Buller

Parterna synes vara överens om att det är bullerstörningar från den tilltänkta täktverksamheten och dess inverkan på fåglar som är avgörande för prövningen. Det gäller alltså att avgöra när bullret blir av sådan omfattning att det kan anses vara betydande för bevarandet av fågelarterna inom Natura 2000-området. I målet har åberopats vissa uppgifter om vilken bullernivå som kan medföra störningar för fåglar, från 34 dB (A) och uppåt. Den åberopade Naturvårdsverksrapporten 5351 (april 2004) anger störning kan uppstå mellan 42 och 48 dB (A), dygnsekvivalent, från vägtrafik, och där 35 dB (A) anges som ett extremfall. Någon artspecifik störningsnivå har inte framkommit, mer än att olika fågelarter kan vara olika känsliga. MPD synes ha baserat sin bedömning på att betydande störningar på fågelliv förväntas vid 45 och 50 dB (A), i det att MPD har uppfattat att verksamheten kan ge upphov till buller av den storleken.

Mark- och miljödomstolen anser att en utgångspunkt kan vara det av parterna åberopade tillståndet som lämnades av MPD till en annan täkt på motsvarande avstånd till Dumme mosseområdet, vari angavs villkor för ekvivalent bullernivå inom naturreservatet Dumme mosse; 40 dB (A) dagtid måndag till fredag och 35 dB (A) övrig tid. Det motiverades där med att det, med viss skärpning, tillämpades riktvärden för områden för rörligt friluftsliv, och fågellivet omnämns inte som skäl. Det är ändå, enligt domstolens bedömning, rimligt att samma villkor ska gälla för nu sökt verksamhet på ungefär samma avstånd från reservatet. Domstolen bedömer att en rimlig gräns för tillåtlighet även beträffande störningar på fågellivet ligger på 40 dB (A) inom någon del av reservatet under verksamhetstid, d.v.s. under den tid då det nu prövade fallet den maskerande störningsnivån från trafik är som störst. Utlåtandena av bolagets anlitate fågelexpert att inom de mindre områden av Dumme mosse som ligger nära täktområdet troligen inte hyser några av de känsligare arterna, som företrädesvis uppges finnas inom andra delar av reservatsområdet, har inte motsagts av länsstyrelserna. Bolaget har nu gett in beräkningar av buller som inte ger bullernivåer över 40 dB (A) inom reservats/Natura 2000-området. Av kartmaterialet i utredningen framgår att ytan av det område inom reservats/Natura 2000-området som utsätts för buller över nivån 35 dB (A) ekvivalent ljudnivå från den ansökta täkten är ca 20 ha. Hela Natura 2000-området Dumme mosse är på 2937 ha.

Länsstyrelserna har i sina yttranden inte ifrågasatt de nya bullerberäkningarna, men har vidhållit sina yrkanden trots tillgång till de nya resultaten. Normalt återförvisas ett mål när nytt väsentligt material kommit in. Domstolen anser att i detta fall bör återförvisning inte ske enbart av detta skäl då länsstyrelserna tagit tydlig ställning. Domstolen tar därför ställning till de nya omständigheterna.

Bolaget kan alltså sägas ha visat att det är möjligt att innehålla 40 dB(A) ekvivalent ljudnivå dagtid inom reservats/Natura 2000-området, vad gäller enbart det av verksamheten genererade bullret. Frågan är då om täktverksamheten, som den har beskrivits i bolagets överklagande, medför att den redan ogynnsamma bullermiljön på grund av trafikbuller ytterligare försämras i någon betydande omfattning.

Bolaget har uppmätt 47 dB (A) ekvivalent ljudnivå från trafik på avstånd från riksväg 40 som motsvarar avståndet från vägen till större delen av det område av reservatet som beräknas utsättas för buller över 35 dB (A) från tåkten. I den av bolaget redovisade bullerberäkningen av trafikbuller ligger i detta delområde bullernivån mellan 40 och 45 dB (A) som dygnsekvivalent värde. Med en för vägtypen vanlig fördelning av trafiken över dygnet kan under dagtid bullernivån vara 2-3 dB högre än dygnsmedelvärdet, varför det uppmätta värdet får anses vara representativt. Med ett trafikbuller på 47 dB(A) och ett täktbuller på 38 dB (A) intill reservatsgräns öster om tåkten erhålls ett påslag med 0,5 dB på det högre värdet. Vid reservatsgräns norr om täktområdet kan trafikbullret utifrån bullerkartan uppskattas till ca 35 dB (A), eller 37 dB (A) dagtid. Med ett täktbuller på 36 dB (A) erhålls då ett påslag ca 2 dB, d.v.s. summanivån ligger under 40 dB (A). Alltså påverkar inte täktbullret den befintliga störningsnivån i någon betydande omfattning. En osäkerhet i bedömningen är arbetsmoment som kan befaras vara särskilt störande t.ex. impuls ljud vid skutknackning. Av de i ansökan redovisade beräkningsresultaten kan dock uttolkas att maximal ljudnivå beror främst på förkrossning, och att skutknackningen inte bör kunna bidra med buller vid reservatsgräns väsentligen över 35 dB (A).

Tillstånd enligt 7 kap MB

Utifrån dessa överväganden bedömer mark- och miljödomstolen att störningarna av buller från den tilltänkta tåkten, så som den slutligen har beskrivits beträffande ljud-

utbredning och driftsförhållanden, inte förväntas att på ett betydande sätt försvåra bevarandet av fågelarterna eller i övrigt på ett betydande sätt påverka miljön inom Natura 2000-området. Det finns därför inte skäl att neka tillstånd enligt 7 kap 28 a § MB.

Tillstånd enligt 9 kap MB

Med bedömningen att tillstånd kan ges utifrån 7 kap 28 a § MB bör målet handläggas vidare i den del som avser tillståndsprövning enligt 9 kap. miljöbalken.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att miljöprövningsdelegationen har baserat sitt avslag beträffande 9 kap MB i första hand som en följd av sin bedömning ifråga om 7 kap 28 a § MB, men också att miljöprövningsdelegationen därefter inte har genomfört en fullständig sådan prövning, bl.a. avseende avvägningar enligt 2 kap MB. Med hänvisning till instansordningsprincipen bör därför målet i den delen återförvisas till miljöprövningsdelegationen, för fortsatt tillståndsprövning med en ändrad utgångspunkt ifråga om tillstånd enligt 7 kap 28 a § MB, i enlighet med domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 26 september 2016.

Lena Pettersson

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg, samt de särskilda ledamöterna Kurt Mattsson och Elisabet Ardö (skiljaktig).

Skiljaktig mening se bilaga 3.

Den särskilda ledamoten Elisabet Ardö är skiljaktig och anför följande.

Jag reserverar mej mot domen avseende tillståndet enligt 7 kap. 28 a paragrafen miljöbalken med följande motivering:

Jag anser fortfarande inte att bolaget på ett övertygande sätt kunnat visa att verksamheten med föreslagen lokalisering kan bedrivas utan att orsaka störningar som medför att de arter som avses skyddas inom Natura 2000-området kan komma att utsättas för bullerstörningar som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av arterna i området. Jag anser inte att domen är förenlig med försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 paragrafen miljöbalken samt lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 paragrafen miljöbalken.

Elisabet Ardö